

A települések infrastrukturális ellátottsága, 2012

A tartalomból

1 Főbb folyamatok

1 Energiaellátás

1 Villamosenergia-ellátás

1 Gázellátás

2 Távfűtés- és melegvízellátás

2 Települési vízgazdálkodás

2 A közműves ivóvízellátás jellemzői

3 Közüemi szennyvízelvezetés

3 Szennyvíztisztítás

4 Települési folyékony hulladék

4 A hulladékgazdálkodást érintő jogszabályi változások

4 Települési hulladékgazdálkodás

5 Úthálózat

Főbb folyamatok

- 2000 óta a háztartási villamosenergia-fogyasztók száma 7%-kal bővült, míg az egy fogyasztóra jutó havi felhasználásban 2008-ig nőtt, az ezt követő években 2012-ig csökkent.
- Az évtizedes tendencia, a vezetékes gázzal ellátott települések számának növekedése lelassult, 2012-ben két új településsel bővült az ellátottak köre.
- 2000–2012 közötti időszakot tekintve éves szinten tovább csökkent a közüemi víztermelés (17%) és a vízfelhasználás (19%).
- 2012-ben a települések 58%-án működött közcsatorna-hálózat, ehhez az ország lakásállományának 74%-a csatlakozott. 2000-ben ezek az arányok 27% és 51% voltak. A közműolló (az ivóvízvezetékekkel ellátott és a közcsatorna-hálózatra rákötött lakások arányának különbsége) országosan 20,2 százalékponton zárult.
- 2006 óta a közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék mennyisége folyamatosan csökken.
- Jelentős előrelépés figyelhető meg az elkülönített hulladékgyűjtésben, ugyanis a háztól történő szelektív hulladékgyűjtés elterjedésével a lakosság egyre nagyobb hányadának van lehetősége a szolgáltatás közvetlen igénybevételére.

Energiaellátás

Villamosenergia-ellátás

2012-ben a szolgáltatók által értékesített összes villamosenergia-mennyiség az előző évihez hasonlóan 34 ezer gigawattóra (GWh) körül alakult. A fogyasztás 2007-ben érte el a legmagasabb értéket, majd az ezt követő

években hullámzott. A háztartások részesedése a fogyasztásból 31%-os, amely az elmúlt évtizedben lényegében nem változott. A lakosság villamosenergia-felhasználása 2009-től lassú csökkenést mutat, a mérséklődés az utolsó évben volt a legerőteljesebb (2,3%).

2000 óta a fogyasztók száma 8, ezen belül a háztartási fogyasztók száma 7%-kal bővült. Ez utóbbi részben a lakásállomány növekedésével, részben pedig az elektromos hálózat külterületi terjeszkedésével – üdülők, településeket övező kiskertek épületeinek bekötésével – magyarázható. Az egy fogyasztóra jutó átlagos havi felhasználás a 2008-as csúcshoz viszonyítva 6%-os csökkenést mutat.

1. tábla

A háztartási fogyasztók villamosenergia-felhasználásának főbb adatai

Év	Fogyasztók száma, ezer	Háztartási villamosenergia-felhasználás		
		összesen, millió kWh	az összes felhasználáson belül, %	egy fogyasztóra, kWh/hó
2000	4 728,0	9 785,7	31,7	173,3
2001	4 583,3	10 129,4	32,0	175,9
2002	4 599,0	10 555,7	32,4	180,1
2003	4 604,3	10 921,6	32,8	185,4
2004	4 678,6	10 867,0	31,7	184,4
2005	4 921,2	10 918,4	32,6	184,9
2006	4 983,0	11 077,2	31,9	185,3
2007	5 037,0	10 945,0	31,0	181,1
2008	5 033,8	11 243,9	32,0	186,3
2009	5 081,6	11 285,1	33,9	185,1
2010	5 078,0	11 034,1	32,5	181,0
2011	5 064,2	10 873,6	31,7	178,7
2012	5 068,7	10 619,6	31,2	174,7

A háztartások energiafelhasználásának szerkezete területileg differenciált. A Pest és a Győr-Moson-Sopron megyei háztartások fajlagos villamosenergia-fogyasztása jóval (21, illetve 18%-kal) az országos átlag feletti, míg Zalaiban és Somogyban átlag alatti (74 és 76%).

Az egy háztartásra jutó átlagos fogyasztás a 2000. évi adatokhoz képest a Dunántúlon csökkent, különösen Tolna (17%) és Somogy (16%) megyékben. Az ország többi részén – Borsod-Abaúj-Zemplén megye kivételével – növekedett.

Gázellátás

2012-ben hazánkban 2878 településen volt vezetékes földgázszolgáltatás, ami 91%-os ellátottságnak felel meg. Az elmúlt tíz év alatt több mint 3%-kal bővült az ellátott települések aránya.

A vizsgált időszakban a fogyasztók száma 3 millió 516 ezer volt, ebből több mint 93% háztartási fogyasztó. Csaknem 3,3 millió háztartás energiaszükségletét fedezték a gázszolgáltatók. A háztartási fogyasztók több mint 84%-a használt fel gázt fűtési célra is.

2. tábla

Vezetékesgáz-ellátás

Év	Az értékesített gáz mennyisége, millió m ³		Gázfogyasztók száma, ezer		Egy háztartási fogyasztóra jutó havi átlagos gázfelhasználás, m ³ /hó	Vezetékes gázzal rendelkező települések aránya, %
	összesen	ebből: háztartásoknak	összesen	ebből: háztartási		
2000	8 415	3 466	2 984	2 824	102,3	80,0
2001	9 213	3 782	3 068	2 899	108,7	84,1
2002	9 192	3 954	3 149	2 970	111,0	85,8
2003	10 227	4 571	3 223	3 037	125,4	88,6
2004	10 159	4 425	3 299	3 101	118,9	89,9
2005	10 457	4 600	3 366	3 158	121,4	90,5
2006	10 015	4 413	3 429	3 215	114,4	90,5
2007	9 081	3 796	3 479	3 260	97,0	90,8
2008	9 118	3 794	3 513	3 292	96,0	91,1
2009	8 544	3 625	3 552	3 333	90,6	91,1
2010	9 580	3 625	3 600	3 396	89,0	91,1
2011	7 846	3 094	3 537	3 312	77,9	91,2
2012	8 756	2 948	3 516	3 288	74,7	91,2

Országos szinten a lakások közel 75%-ában használnak gázt a háztartások. A legtöbb gázhálózatba bekapcsolt lakás Csongrád (85%) és Pest megyében (84%), míg a legkevesebb Komárom-Esztergom (45%) és Tolna megyében (49%) található.

A magyarországi felhasználóknak történő földgázértékesítés 8,8 milliárd köbméter volt. A gázfelhasználásra 2005-ig növekvő, majd csökkenő tendencia jellemző.

A 2012-es lakossági felhasználás nem érte el a 3 milliárd köbmétert, és csaknem 5%-kal maradt el az előző évitől. Ugyancsak csökkent a súlya az összes felhasználáson belül. Bár a lakosság részesedése a teljes gázfelhasználásból a 2003. évi közel 45%-os részaránnyól mintegy 34%-ra csökkent, de súlya az ipari, mezőgazdasági és kommunális felhasználás mellett még így is jelentős.

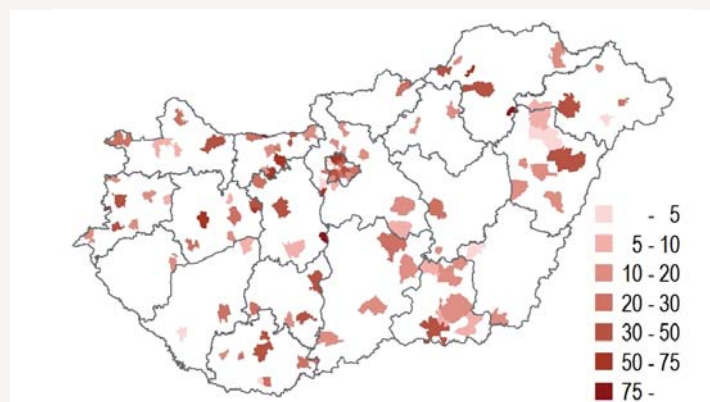
Az egy háztartásra jutó átlagos havi gázfogyasztás a 2003. évi 125,4 m³/hó csúcspontokról lassuló ütemben csökkent le a 2012. évi 74,7 m³/hó értékre. A növekvő energiaárak és a lakosság energiatudatos szemlélete egyaránt közrejátszik a felhasználás mérséklődésében.

Távfűtés- és melegvíz-ellátás

2012-ben közel 650 ezer lakásban, a lakásállomány 15%-ában volt távfűtés. A jellemzően házigyári technológiával épített lakásokban több mint 1,3 millió ember, a lakosság 13%-a él. A bekapcsolt lakások száma a rendszerváltás óta az állami nagyberuházások keretében megvalósuló lakásépítések megszűnésével stagnál.

A távfűtésbe kapcsolt lakások aránya, 2012 (%)

1. ábra

A távhőszolgáltatással kapcsolatos használati melegvízzel ellátott lakások száma mintegy 600 ezer.

A legtöbb távfűtött lakás (a bekapcsolt állomány 37%-a) Budapesten található, a fővárosi lakások több mint negyedében működik ez a szolgáltatás.

A bekapcsolt lakások aránya majdnem 90%-os Almásfüzitőn, és jelentős (60% feletti) a korábbi nagy iparvárosokban, Dunaújvárosban, Tiszaújvárosban, Tatabányán, Kazincbarcikán és Oroszlányban.

A háztartások fogyasztása mind a távhő, mind a használati meleg víz tekintetében – az elmúlt hat év adatai alapján – 15%-kal csökkent. A lakosság egyre takarékosabb módon használja fel a hőt, a lakások hőveszteségének csökkentése érdekében sok épületnél megtörtént a nyílászárók cseréje, a külső hőszigetelés, valamint a fűtési rendszer korszerűsítése, a fűtés szabályozhatóvá tétele.

Bár a lehetőség adott más hőellátási rendszerre történő átállásra, az aránytalanul nagy többletköltségek miatt az eredetileg távhőellátásra épített nagy lakótelepeken erre még sincs reális lehetőség. Ugyanakkor éppen a távhőszolgáltató rendszerek biztosíthatják az energiahordozó-váltás lehetőségét, az alternatív energiahordozók felhasználását.

Települési vízgazdálkodás**A közműves ivóvízellátás jellemzői**

A települések vízellátásának célja a lakosság ivó- és háztartási vízigényének biztosítása, valamint a közületek, közintézmények és a kisebb ipari üzemek ivóvíz minőségű vízzel történő ellátása. A vízellátás történhet magánkezelésből, közkezelésből, az üzemek vagy intézmények saját vízműveivel és közüzemi vízvezetékkel.

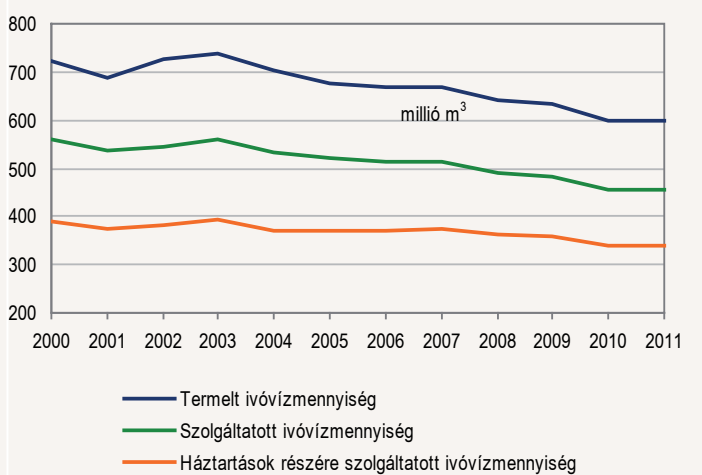
Az ellátottság az ország településeit tekintve már 2007-ben elérte a 100%-ot. 2012-ben a vízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya meghaladta a 94%-ot.

A termelt és szolgáltatott vízmennyiség, ezen belül a háztartások részére szolgáltatott ivóvíz mennyisége a 2000–2012 közötti időszakot tekintve tovább csökkent, az emelkedő vízdíjak és részben a saját kutas ellátásra történő átállás miatt. A termelt víz esetében ez mintegy 17%-os visszaesést jelent.

2000–2012 között az ivóvízvezeték-hálózat 3247 km-rel bővült – 2012-ben 65 532 km volt –, a közműves ivóvízellátásba bekapcsolt lakások száma több mint 394 ezerrel nőtt.

Közüzemi víztermelés és -szolgáltatás

2. ábra

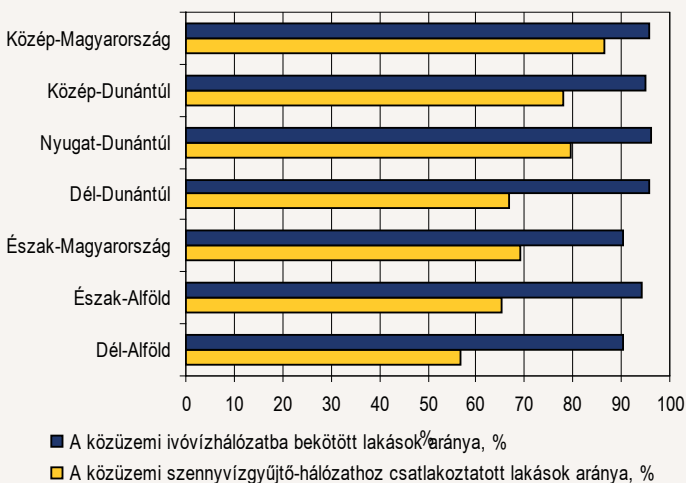

Közüzemi szennyvízelvezetés

A vízkészletek tisztaságának hosszú távú megőrzése szempontjából nagy fontosságú a csatornázás és a szennyvíztisztítás fejlesztése. Magyarország települései a közműves ivóvízellátás tekintetében a nemzetközi összehasonlítást figyelembe véve jó mutatókkal rendelkeznek. A szennyvízelvezetés területén, a bekötött lakások arányát tekintve az ún. közműöllő még több mint 20 százalékpontos különbséget jelez, de az utóbbi évek fejlesztéseinek hatására fokozatosan zárul.

3. ábra

Közműöllő, 2012

A szennyvízcsatornával ellátott települések száma a 2000. évi 854-ről 2012-re több mint kétszeresére, 1833-ra emelkedett. Az közüemi szennyvízelvezető rendszerrel nem rendelkező települések között azonban 7 város is volt: Csanádpalota, Kadarkút, Nagybajom, Nagyecsed, Sándorfalva, Tápíószele és Tompa. A többi 1314 közüemi szennyvízelvezető rendszerrel nem rendelkező település község, 961 közülük 1000 fő alatti lélekszámú település. A nem ellátott települések számát megyénként vizsgálva megállapítható, hogy elsősorban Baranya (214), Somogy (150), Borsod-Abaúj-Zemplén (120), Szabolcs-Szatmár-Bereg (115), Zala (108) és Vas (97) megyék, zömében kis lélekszámú települései közüemi szennyvízelvezető-hálózattal teljesen ellátatlanok. Ezek a települések többnyire olyan területeken találhatóak, ahol nem megoldható a szennyvízelvezető közmű gazdaságos üzemeltetése.

¹ A 2012-es szennyvíztisztítási adatok előzetes adatok.

A szennyvízelvezető hálózatba bekapcsolt lakások száma 2000–2012 között több mint 1 millió 180 ezerrel bővült; a 2000. évi 2 millió 79 ezerről (51%) 3 millió 259 ezerre (74%) nőtt, csökkentve a vízhálózatba bekötött lakások számához viszonyított nagymértékű lemaradást.

A közcatornán elvezetett szennyvízmennyiség, beleértve az intézményi, az ipari, a saját kutas vízellátásból és az egyéb szennyvízkibocsátásokból származó szennyvízmennyiséget, valamint az egyesített szennyvíz-elvezető rendszereken elvezetett csapadékvíz mennyiséget is, együtt évente átlagosan 529 millió m³-t tettek ki 2000 és 2012 időszak alatt. Ez az érték az éves átlagos közüemi vízművek által termelt ivóvízmennyiség (666 millió m³) több mint 79%-a.

A közműves csatornázással rendelkező lakások számát, arányát tekintve a 2000-es állapothoz hasonlóan 2012 végén is jelentősen átlag alatti arányban csatornázottak Bács-Kiskun, Békés, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Heves és Tolna megyék lakásai. A legrosszabb helyzetben továbbra is Bács-Kiskun megye található (49,7%). A legjobb helyzetben lévő fővárosban is csatornázatlanok még a peremkerületek egyes részei, mintegy 38 ezer lakás (4,2%).

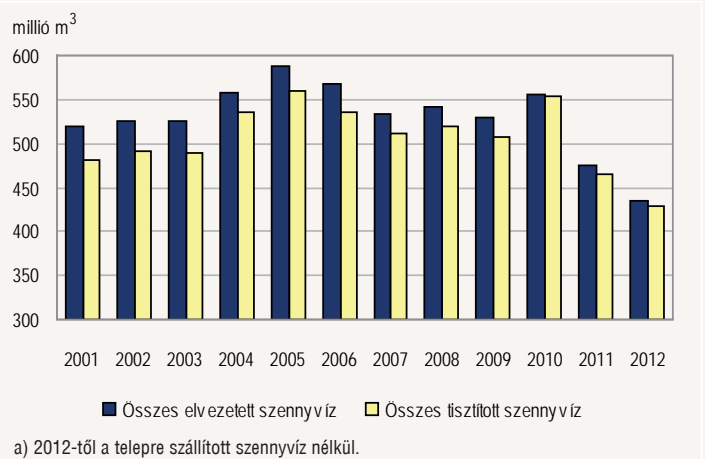
Szennyvíztisztítás¹

2009-ben még a közüemi szennyvízelvezetőkeken összegyűjtött szennyvíz mennyiségének több mint 4,5%-át vezették kezelés nélkül a befogadóba (24 millió m³). Ebből a legnagyobb tételt a fővárosi szennyvízmennyiségek jelentették: közel 22,4 millió m³ került közvetlenül a Dunába Budapestnél. 2012-ben teljesen tisztítatlanul, illetve bárminemű kezelés nélkül, a közüemi szennyvízelvezetőkeken összegyűjtött szennyvízmennyiségnek országosan már csak 1,4%-át (6,3 millió m³) vezették a befogadóba (főként felszíni vizekbe).

A szennyvíztisztító telepek hatékonysága a létesítmények műszaki állaga, az alkalmazott technológia, a kiépített teljesítmény, a tisztítandó szennyvíz mennyisége és szennyezőanyag-terhelése, továbbá az üzemeltetés szakszerűsége stb. függvényében eltérő.

4. ábra

A közcatornán elvezetett és a tisztított szennyvíz^{a)}

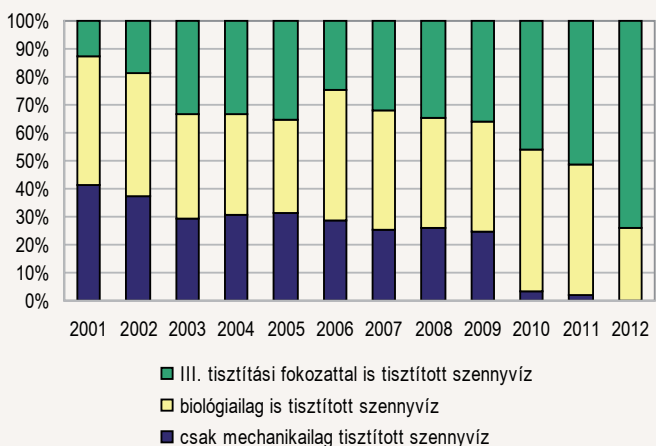
A tisztított szennyvizek elég nagy hányada – 2000-ben még több mint 35, 2009-ben is több mint 24%-a – csak mechanikai kezelés után jutott a befogadóba. Az ilyen tisztítási fokozat nem felel meg a közegészségügyi és környezetvédelmi követelményeknek.

A tisztítótelepre vezetett, csak mechanikailag kezelt települési szennyvíz aránya 0,2%-ra esett vissza 2012-ben.

A legalább biológiailag is kezelt szennyvízmennyiség aránya az összes tisztított települési szennyvízmennyiséghez viszonyítva 2012-ben csaknem elérte a 100%-ot, a 2000. évi mintegy 65%-os értékhez képest. Ebbe beleértendő a tisztítótelepre közvetlenül szállított települési folyékony hulladék ártalmatlanítása is. A jelentős javulás elsősorban a budapesti szennyvíztisztítási fejlesztéseknek köszönhető.

Közüzemi szennyvíztisztítás

5. ábra

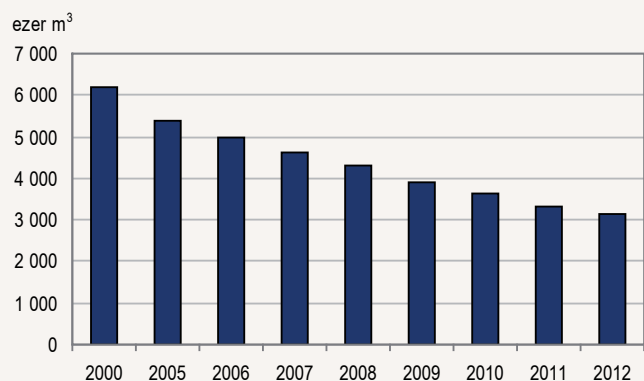

Települési folyékony hulladék

A csatornázottság növekedésével párhuzamosan a települési folyékony hulladék mennyisége évről évre csökken. Képződése az infrastrukturálisan elmaradottabb régiókban nagyobb mértékű, mint a fejlettebb térségekben, valamint a városi és a községi adatok között is éles különbség figyelhető meg.

Települési folyékony hulladék mennyisége

6. ábra

A hulladékgazdálkodást érintő jogszabályi változások

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény elfogadásával a települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatásban jelentős változások zajlanak. A változások érintik mind az önkormányzatokat, mind a közszolgáltatókat, mind a lakosságot. A hulladékról szóló törvény hatályos szabályozása értelmében hulladékgazdálkodási közszolgáltatást csak hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedély birtokában lehet elvégezni. Engedélyt csak olyan hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező gazdálkodó szervezet kaphat, melyben az állam, a települési önkormányzat, vagy a települési önkormányzatok társulása a szavazati jogok többségével tulajdoni hányad alapján rendelkezik.

A település hulladékgazdálkodási közszolgáltatásának biztosítása az önkormányzat feladata, a hulladékról szóló törvény azonban rendelkezik arról is, hogy az ingatlanhasználónak a közszolgáltatást igénybe kell vennie.

Jelentős előrelépés figyelhető meg az elkülönített hulladékgyűjtésben, ugyanis a háztól történő szelektív hulladékgyűjtés elterjedésével a népesség nagyobb arányának van lehetősége a szolgáltatás közvetlen igénybevételére. Fontos jövőbeni cél az elkülönített gyűjtés további kiterjesztése, ugyanis az Európai Unió hulladék keretirányelve (2008/98/EK), és ezzel összhangban a hulladékról szóló törvény meghatározza, hogy 2020-ig legalább a háztartásokból származó papír-, fém-, műanyag- és üveghulladék, illetve

lehetőség szerint egyéb szervektől származó fenti hulladéktípusokhoz hasonló hulladék esetében 50%-os hasznosítási arányt kell elérni.

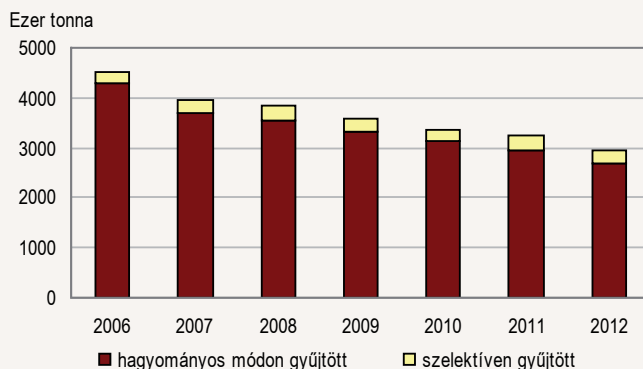
A hulladékról szóló törvényben kiemelt helyen szerepel a hulladékhierarchia, mely meghatározza a hulladékképződés megelőzése és a hulladékgazdálkodás során végzett tevékenységek környezeti szempontból kívánatos sorrendjét. A hierarchia csúcán a hulladékképződés megelőzése áll, ezt követi az újrahasználatra történő előkészítés, az újrafeldolgozás, majd az egyéb hasznosítási módok. A hulladékhierarchia alján a hulladék ártalmatlanítása található. A hulladékról szóló törvény meghatározza, hogy az egyes hulladékok esetében azt a hasznosítási módot kell választani, amely a környezeti szempontból a legideálisabb, és elősegíti a hulladékról szóló törvényben meghatározott hasznosítási célkitűzések megvalósulását. A hazánkban még mindig jelentős mértékű lerakás visszaszorítása érdekében a hulladékról szóló törvény 2013. január 1-jétől bevezette a hulladéklerakási járulékot, melyet a járulékfizetésre kötelezett fizet meg negyedévente.

Települési hulladékgazdálkodás

2006 óta a közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék mennyisége folyamatosan csökken. Ennek fő oka a fogyasztási szokások megváltozása, illetve a gazdasági világválság következtében bekövetkezett fogyasztás-visszaesés.

7. ábra

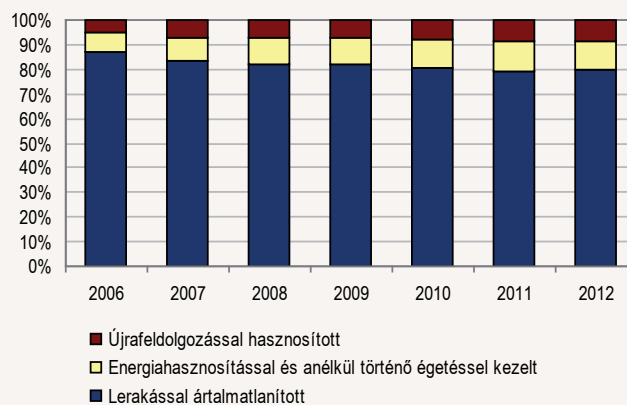
A közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék mennyisége, 2012

A hulladékkezelési módok közül még mindig a környezeti szempontból legártalmasabb kezelési mód, a lerakás aránya a legmagasabb, de az újrafeldolgozás részesedésének növekedésével párhuzamosan (2006:4,8%, 2012:9%) ennek aránya évről évre csökken, 2006-ban 87, 2012-ben 80% volt. A további kezelési módok közül az energiahasznosítással, vagy anélkül történő égetés jelentős arányú, részesedése 2012-ben 11% volt. Hátránya, hogy az égetés során további környezeti szennyezés jön létre, és az égetési maradékokat is ártalmatlanítani kell.

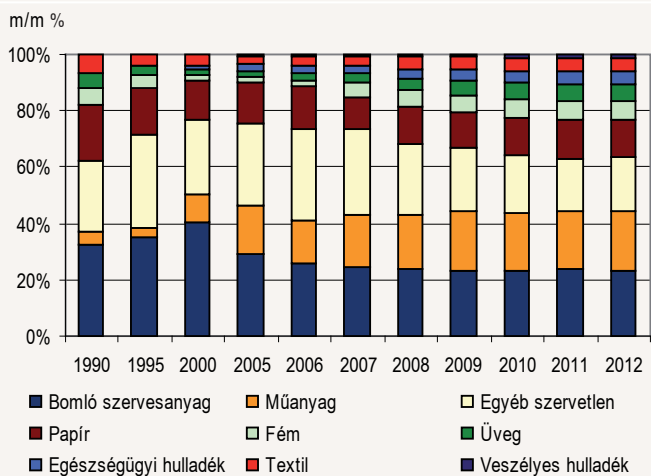
8. ábra

A közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék kezelés szerinti megoszlása, 2012

A közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék anyagcsoportok szerinti összetétele Budapesten

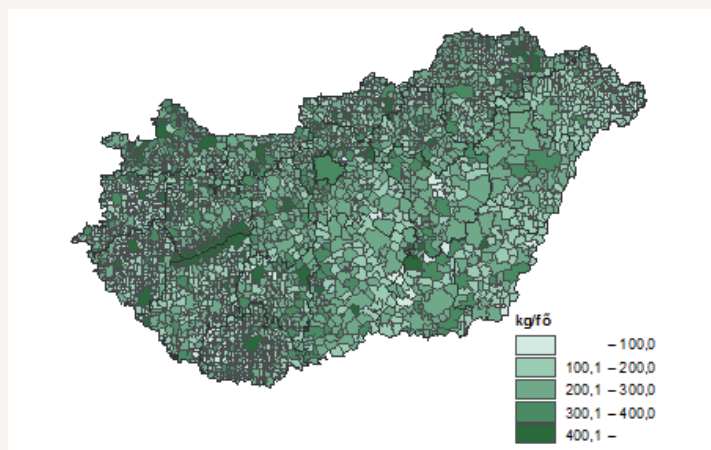
9. ábra

A keletkezett hulladék tömegének csökkenése az összetevők arányának megváltozásából is fakadhat (a kisebb súlyú összetevők aránya nőtt). A Budapesten keletkezett települési szilárd hulladék összetétele 1990-től napjainkig jelentős mértékben változott, melynek fő oka a fogyasztási szokások változása. A műanyag hulladékok arányának jelentős növekedése (1990–2012 között 4,6%-ról 21%-ra), ezzel párhuzamosan a biológiailag lebomló (1990–2012 között 32%-ról 23%-ra), illetve az egyéb szervesetlen hulladékok arányának (1990–2012 között 25%-ról 19%-ra) csökkenése tapasztalható. A közszolgáltatás keretében elszállított, egy főre jutó hulladék mennyisége a nagyvárosokban, illetve a nagyobb idegenforgalommal rendelkező területeken a legnagyobb.

A közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék egy főre jutó mennyisége, 2012

10. ábra

Úthálózat

2012-ben a helyi és országos közutak hossza együttesen közel 202 ezer km volt, mind az országos, mind a helyi közutak hossza lényegében nem változott a 2010. évhez viszonyítva. 2010 óta legnagyobb mértékben a kerékpárutak hossza nőtt (13%-kal), míg a gyalogutaké 1%-kal csökkent.

zott a 2010. évhez viszonyítva. 2010 óta legnagyobb mértékben a kerékpárutak hossza nőtt (13%-kal), míg a gyalogutaké 1%-kal csökkent.

3. tábla

A közúthálózat hossza jelleg szerint

Megnevezés	2000	2008	2009	2010	2011	2012
Autópálya	448	911	911	1 067	1 099	1 099
Autóút	57	205	205	205	205	205
Csomóponti ágak és gyorsforgalmi utak pihenőúttjai ^{a)}	242	512	519	522	587	588
I. rendű főút	2 173	2 146	2 146	2 155	2 154	2 165
II. rendű főút	4 330	4 442	4 451	4 461	4 465	4 465
Egyéb közút	23 057	23 147	23 146	23 218	23 188	23 169
Országos közút összesen	30 307	31 363	31 378	31 628	31 698	31 692
Kiépített helyi közutak	40 892	43 290	43 898	44 734	44 840	45 095
Kiépítetlen helyi közutak	88 609	122 880	122 244	123 205	124 423	125 154
Helyi közutak összesen	129 501	166 170	166 142	167 939	169 263	170 249
Gyalogút	56 708	51 200	50 368	50 220	50 321	49 819
Kerékpárút	1 282	1 780	1 954	2 058	2 193	2 333

a) Egyéb csomóponti ágak, pihenőhelyek útjainak hosszával együtt.

Forrás: Magyar Közút Nonprofit Zrt.

A közutak állami tulajdonú országos közutak és önkormányzati tulajdonú helyi közutak. Az országos közutak hossza 31 692 km. Az országos közúthálózat bonyolítja le az ország teljes közúti forgalmának mintegy 75%-át. Az országos közutakon 7447 db híd, 1787 db közúti-vasúti keresztezés (melyből 1455 db szintbeli, ebből 61 db biztosítás nélküli) van, ezen kívül 8619 db közúti csomópont és 4538 db szintbeli gyalogos átkelő található.

További információk, adatok (linkek):

- [Táblázatok](#)
- [Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Zsuzsa.Pataki@ksh.hu Telefon: (+36-1) 345-1210
[Információs szolgálat](#)
 Telefon: (+36-1) 345-6789
www.ksh.hu